

«De Danske Tigre»

Kampene i Afghanistan har endret det danske forsvar på en helt fundamental måte. 30 danske soldater er hittil drept i Afghanistan – det gjør inntrykk.

TEKST: ASLE TOJE

På tunnelbanen fra Kastrup: En soldat i sandfarget uniform stiger på. Han har umiddelbart hele vognas oppmerksomhet. Det er ingen ledige plasser. I det soldaten bukserer skipssekken ned på støvlespissene reiser en eldre dame seg peker han ned på plassen sin. Hun sier «vi er meget stolte af jer». I dette lille opptrinnet ligger et bilde på forvandlingen av det danske militæret.

Danmark var blant de første landene til å forplikte soldater, sivile rådgivere og bistand til Afghanistan etter at Talibans fall i 2001. 250 danske infanterisoldater ble samlokalisert med den amerikanske luftbårne brigaden i Kandahar tidlig i 2002. I 2003, var Danmark sentral i å omdanne ISAF-operasjonen fra en løs koalisjon til å bli et NATO-ledet oppdrag.

København foreslo selv å sende tropper til den urolige Helmandprovinsen i august 2005.

Et vendepunkt inntraff i 2006. Da ble en dansk oppklaringseskadron i samarbeid med britiske og amerikanske tropper satt inn mot Taliban og andre opprørere i «Operasjon Medusa». Etter en uke med harde kamper brøt Bornholmerne beleiringen av Musa Qala. Kort tid etter at danskene hadde kommet den britiske garnisonen til unnsetning, ble de selv beleiret. Hva som fulgte beskrives i boken «De Danske Tigre» av Lars Ulslev Johannesen. Taliban samlet styrker fra

Danmark ønsket å komme inn i det den tidligere statsminister Fogh Rasmussen kalte den "kjempende kjernen" i NATO. Men det har kostet. (Foto Danske Forsvar)

hele Helmand-provinsen og angrep den lille provinsbyen, hele 70 ganger.

Imponerende

Det kanskje mest imponerende er beskrivelsene av soldatenes evne til å holde hodet kaldt. De kjempet fra hus til hus i Musa Qalas trange basar mot en tallmessig overlegen fiende. Boka beskriver dansk jerndisiplin: Selv etter uker med kamper mot snikskyttere, morterangrep og selvmordsbombere, spør de danske soldatene fortsatt sin kaptein om tillatelse for å avfyre skudd. I de harde kampene falmet bildet av den rødmussede og velmenende danske 'jensen'. Det ble erstattet av en ny identitet «av samme støpeform som heltene fra Dybbøl skanse»* som en offiser i den danske forsvarskommandoen uttrykte det. (Dybbøl skanse kjent slag i dansk-tyske krig i 1864 red. anm.)

Kampene i Afghanistan styrket det danske forsvar. Ikke minst fordi mål og midler ble knyttet sammen – tilgjengelige ressurser ble satt inn med ett mål for øye: utenlandsoppdrag. En rekke våpen-

grener – deriblant ubåtvåpenet – ble ganske enkelt avvirket. Friske midler ble satt av til innkjøp av nytt utstyr. Dette ble gjort i henhold til en overordnet strategi med fokus på krigens krav. Kapasiteter med relevans for den afghanske fronten – som taktisk luftstøtte, nye lastebiler, moderne artilleri og stridsvogner – ble gitt prioritet.

Flere av de som ble intervjuet i forbindelse med denne artikkelen forteller at omleggingen kom som et sjokk for officerskorpset. Det som hadde vært en trygg jobb i det offentlige ble på kort tid livsfarlig – i ordets rette betydning. Som en offiser sa «utenlandsoppdrag er ikke lengre en mulighet, det er nærmest garantert». Det er en del av det å være dansk soldat.

Noe av suksessformelen var at det danske forsvar ble ikke bedt om å gjøre mer for mindre. De i fronttjeneste ble forfordelt i en slik grad at det ble rift om å bli utplassert. Et eksempel på dette er kavaleriet som ble stasjonert i Afghanistan har blitt "belønnet" med nye leopard stridsvogner.

Verktøy

Major Ehlers Kragh som for tiden arbeider ved Dansk institutt for internasjonale studier viser til at forsvaret ikke lengre sees på som «en forsikringspolise men et verktøy, som kan brukes aktivt også uten at Danmark er direkte truet». Den danske hæren har blitt et raskt og dødelig politisk virkemiddel. Man har med andre ord tatt noen skritt bort fra den vernepliktige borgersoldat og mot krig som profesjon - som i Storbritannia.

Falne

Forskjellen på Danmark og Norge anno 2010 tydeliggjøres i synet på de falne. Til nå har 30 danske soldater falt i Afghanistan siden den NATO-ledede operasjonen startet. Ingen andre land har mistet så mange soldater folketallet tatt i betraktning.

Norske myndighetene bruker et sivilt språk om drepte soldater – som om de var ofre for forbrytelser. Mens for eksempel forsvarssjef Harald Sunde i sin tid beskrev bombene som drepte en norsk soldat som ”feige handlinger”, er tonen i

Danmark har mistet flest soldater i Afghanistan folketallet tatt i betraktning. Men det har ikke utløst sterk motstand mot krigen. Derimot har soldatene fått økt respekt. Foto: Danske Forsvar.

Danmark en annen. Danskene har rett og slett blitt mer tykkhudete og offervillige. Lars Bangert Struwe ved Dansk Institutt for Militære Studier hevder: «I pressen skildres soldatene nærmest som ofre for arbeidsulykke. Det er en del av det å være soldat. Fokus rettes mot den falne og hans familie, men uten at dette snus til å sette spørsmålsteget ved innsatsen».

Politisk frihet

De tøffe utenlandsoperasjonene synes paradoksal nok å ha ført til redusert politisk avhengighet for offiserene enn hva som er tilfelle, for eksempel i Norge.

Debattene – omkring publikasjonen av Thomas Rathsacks bok «Jæger – i krig med eliten» og offisersforbundets leder Bent Fabricius som i Berlingske Tidende stilte spørsmål ved landets deltagelse i krigen – tyder på en militærmakt med en identitet uavhengig av den politiske ledelse. Det er en interessant forskjell fra Norge hvor forsvarsreformene har redusert offiserens uavhengighet av den politiske ledelse i følge vår nå avgåtte for-

svarssjef, Sverre Diesen. I Norge er for eksempel Forsvarssjefen flyttet ”inn i departementet” og generalinspektørene er flyttet ut i provinsen. I Danmark har man derimot bevisst bygget opp en selvstendig Forsvarskommando og en militær identitet.

Kontakt med USA

Danmark har gjennom å ta initiativet brukt operasjonen ute til å bygge en lett og mobil kampstyrke og å bygge tette bånd til landet som i siste instans garanterer dansk uavhengighet – USA. Viljen til å søke seg til den til hva Anders Fogh Rasmussen har kalt «den kjempende kjernen» i NATO har bidratt til å heve den danske hærmaktens prestisje innad i samfunnet - og utad i NATO. Dette er en tankevekkende parallell til den norske erfaring. For oss har oppdraget i Afghanistan tilsynelatende svekket mer enn det har styrket forsvaret. Norske soldater takkes ikke på trikken.

Asle Toje er utenrikspolitisk forsker og kommentator

REAL
FIELD
MEAL

TJENESTE

ELLER

FRITID?

REAL
TURMAT

drytech

leverer maten du trenger!

77 60 03 00

www.drytech.no